

Република Србија

УСТАВНИ СУД

Број: УЗ-41/2010

06.07 2012. године

Београд

Бр. _____
20 _____ год.
10 9 JUL 2012

Уставни суд у саставу: председник др Драгиша Б. Слијепчевић и судије др Оливера Вучић, др Марија Драшкић, Братислав Ђокић, др Горан Илић, др Агнеш Картаг Одри, Катарина Манојловић Андрић, мр Милан Марковић, др Боса Ненадић, Милан Станић, др Драган Стојановић, мр Томислав Стојковић, Сабахудин Тахировић и Предраг Ћетковић, на основу члана 167. тачка 1. Устава Републике Србије, на седници одржаној 30. маја 2012. године, донео је

ОДЛУКУ

Утврђује се да одредбе члана 12. став 1. тачка 3) у делу који гласи: „или другим прописом донетим у складу са овим законом“, члана 13. у делу који гласи: „или другим прописом“ и члана 14. став 2. тачка 2) у делу који гласи: „или другим прописом донетим у складу са законом“ Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 97/08 и 104/09), нису у сагласности са Уставом.

Образложење

Уставном суду поднет је предлог Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за оцену уставности одредаба Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 97/08 и 104/09) и то: члана 12. став 1. тачка 3) у делу који гласи: „или другим прописом донетим у складу са овим законом“; члана 13. у делу који гласи: „или другим прописом“ и члана 14. став 2. тачка 2) у делу који гласи: „или другим прописом донетим у складу са законом“. Оцена уставности се тражи у односу на члан 42. ст. 2. и 3. Устава. По мишљењу предлагача, одредбе чл. 12. до 14. Закона прописују изузетке у погледу услова за обраду података који су прописани у члану 8. став 1. тачка 1) Закона, према којима обрада података није дозвољена ако физичко лице чији се подаци обрађују није дало пристанак за обраду, односно ако се обрада врши без законског овлашћења. С обзиром на то да из оспорених одредаба чл. 12. до 14. Закона проистиче да се правни основ за обраду података о личности проширује ван оквира утврђеног чланом 42. Устава, односно мимо члана 8. став 1. тачка 1) Закона, произлази да основ за обраду података о личности може бити не само закон, већ и акт ниже правне снаге тј. подзаконски акт. Такво прописивање у оспореним одредбама Закона, по мишљењу предлагача, може да има за последицу унутрашњу колизију закона, и у директној је супротности са чланом 42. ст. 2. и 3. Устава Републике Србије.

Народна скупштина у одговору на наводе предлога истиче: да је чланом 42. Устава утврђена заштита података о личности која се сагласно ставу 2. тог члана

Устава уређује законом; да је Закон о заштити података о личности основни закон који уређује обраду података о личности и сви други закони који уређују поједине случајеве обраде података о личности морају бити у складу са тим законом; да одредба члана 12. тачка 3) Закона којом је прописано да је обрада без пристанка дозвољена у другим случајевима одређеним овим законом или другим прописом донетим у складу са овим законом, под другим прописом подразумева да одредбе других закона које прописују обраду података о личности без пристанка лица на које се односе морају да буду у складу са Законом о заштити података о личности; да се одредба члана 13. Закона која уређује обраду података без пристанка лица од стране органа власти не односи на обраду података о личности, него на обављање послова из надлежности органа власти који обрађују податке о личности, а да израз "орган власти" из члана 3. тачка 4) Закона, подразумева да се надлежност органа наведених у том члану може одредити и другим прописом, а не искључиво законом; да одредба члана 14. став 2. тачка 2) Закона није супротна члану 42. Устава из разлога наведених у погледу оспореног дела члана 13. Закона. У складу са наведеним, доносилац акта је мишљења да оспорени делови одредаба члана 12. тачка 3), члана 13. и члана 14. став 2. тачка 2) Закона о заштити података о личности нису несагласни са одредбом члана 42. Устава.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 97/08 и 104/09) донела је Народна скупштина на Првој седници Другог редовног заседања у 2008. години, 23. октобра 2008. године. Законом се уређују услови за прикупљање и обраду података о личности, права лица и заштита права лица чији се подаци прикупљају и обрађују, ограничење заштите података о личности, поступак пред надлежним органом за заштиту података о личности, обезбеђење података, евиденција, изношење података из Републике Србије и надзор над извршењем овог закона, да се заштита података о личности обезбеђује сваком физичком лицу, без обзира на држављанство и пребивалиште, расу, године живота, пол, језик, вероисповест, политичко и друго уверење, националну припадност, социјално порекло и статус, имовинско стање, рођење, образовање, друштвени положај или друга лична својства, да послове заштите података о личности обавља повереник за информације од значаја за заштиту података о личности, као самосталан државни орган, независан у вршењу своје надлежности (члан 1.). Циљ Закона је да, у вези са обрадом података о личности, сваком физичком лицу обезбеди остваривање и заштиту права на приватност и осталих права и слобода (члан 2.).

Оспорене одредбе члана 12. став 1. тачка 3), члана 13. и члана 14. став 1. тачка 2) Закона систематизоване су у глави II – „Услови за обраду” (чл. 8. до 18.) и уређују: недозвољеност обраде (члан 8.), одлуку помоћу аутоматизоване обраде (члан 9.), обраду са пристанком (члан 10.), опозив пристанка (члан 11.), обраду без пристанка (члан 12.), обраду од стране органа власти (члан 13.), прикупљање података (члан 14.), обавештење о обради (члан 15.), нарочито осетљиве податке (члан 16.), пристанак за обраду нарочито осетљивих података (члан 17.) и опозив пристанка за обраду нарочито осетљивих података (члан 18.), према истоименим одредницама.

Чланови Закона чије су одредбе оспорене у целини гласе:

„Члан 12.

Обрада без пристанка је дозвољена:

1) да би се остварили или заштитили животни важни интереси лица или другог лица, а посебно живот, здравље и физички интегритет;

2) у сврху извршења обавеза одређених законом, актом донетим у складу са законом или уговором закљученим између лица и руковоаца, као и ради припреме закључења уговора;

3) у другим случајевима одређеним овим законом или другим прописом донетим у складу са овим законом, ради остварења претежног оправданог интереса лица, руковоаца или корисника.

Члан 13.

Орган власти обрађује податке без пристанка лица, ако је обрада неопходна ради обављања послова из своје надлежности одређених законом или другим прописом у циљу остваривања интереса националне или јавне безбедности, одбране земље, спречавања, откривања, истраге и гоњења за кривична дела, економских, односно финансијских интереса државе, заштите здравља и морала, заштите права и слобода и другог јавног интереса, а у другим случајевима на основу писменог пристанка лица.

Члан 14.

Подаци се прикупљају од лица на које се односе и од органа управе који су законом овлашћени за њихово прикупљање.

Подаци се могу прикупљати и од другог лица ако:

1) је то предвиђено уговором закљученим са лицем на које се подаци односе;

2) је то прописано законом или другим прописом донетим у складу са законом;

3) је то неопходно с обзиром на природу посла;

4) прикупљање података од самог лица на које се односе захтева прекомерни утрошак времена и средстава;

5) се прикупљају подаци ради остварења или заштите животни важних интереса лица на које се односе, посебно живота, здравља и физичког интегритета."

Такође, Законом су у члану 3. дефинисани поједини изрази који имају следеће значење: "податак о личности" је свака информација која се односи на физичко лице, без обзира на облик у коме је изражена и на носач информације (папир, трака, филм, електронски медиј и сл.), по чијем налогу, у чије име, односно за чији рачун је информација похрањена, датум настанка информације, место похрањивања информације, начин сазнавања информације (непосредно, путем слушања, гледања и сл, односно посредно, путем увида у документ у којем је информација садржана и сл.), или без обзира на друго својство информације (тачка 1)); "физичко лице" је човек на кога се односи податак, чији је идентитет одређен или одредив на основу личног имена, јединственог матичног броја грађана, адресног кода или другог обележја његовог физичког, психолошког, духовног, економског, културног или друштвеног идентитета (тачка 2)); "обрада података" је свака радња предузета у вези са подацима као што су: прикупљање, бележење, преписивање, умножавање, копирање, преношење, претраживање, разврставање, похрањивање, раздвајање, укрштање, обједињавање, уподобљавање, мењање, обезбеђивање, коришћење, стављање на увид,

откривање, објављивање, ширење, снимање, организовање, чување, прилагођавање, откривање путем преноса или на други начин чињење доступним, прикривање, измештање и на други начин чињење недоступним, као и спровођење других радњи у вези са наведеним подацима, без обзира да ли се врши аутоматски, полуаутоматски или на други начин (тачка 3)); "орган власти" је државни орган, орган територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе, односно други орган или организација којој је поверено вршење јавних овлашћења (тачка 4)). Одредбама члана 8. Закона прописана је недозвољеност обраде, тако што је у тачки 1) тог члана Закона прописано да обрада није дозвољена ако физичко лице није дало пристанак за обраду, односно ако се обрада врши без законског овлашћења.

Уставом Републике Србије је утврђено: да је владавина права основна претпоставка Устава и да почива на неотуђивим људским правима и да се владавина права, поред осталог, остварује уставним јемствима људских и мањинских права и повиновањем власти Уставу и закону (члан 3.); да се људска и мањинска права зајемчена Уставом непосредно примењују и да се Уставом јемче, и као таква, непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима и да се законом може прописати начин остваривања ових права само ако је то Уставом изричито предвиђено или ако је то неопходно за остварење појединог права због његове природе, при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права (члан 18. ст. 1. и 2.); да је зајемчена заштита података о личности, да се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређује законом, да је забрањена и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом, да свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом, и право на судску заштиту због њихове злоупотребе (члан 42.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, прикупљање статистичких и других података од општег интереса (члан 97. тачка 11.).

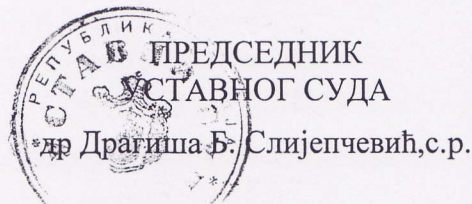
Полазећи од Уставом утврђене надлежности Републике Србије да уређује и обезбеђује, поред осталог, прикупљање статистичких и других података од општег интереса, Уставни суд је констатовао, да су Законом о заштити података о личности уређени услови за прикупљање и обраду података о личности, права лица и заштита права лица чији се подаци прикупљају и обрађују, ограничење заштите података о личности, поступак пред надлежним органом за заштиту података о личности, обезбеђење података, евиденција, изношење података из Републике Србије и надзор над извршењем тог закона са циљем да се, у вези са обрадом података о личности, сваком физичком лицу обезбеди остваривање и заштита права на приватност и осталих права и слобода. Одредбама члана 42. Устава зајемчена је заштита података о личности која представља једно од новијих права заштите приватности лица које Устав гарантује у ставу 1. тог члана, и утврђено да се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређује законом, с тим да је забрањена и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије на начин предвиђен законом (ст. 2. и 3.).

Из наведеног, по оцени Суда, следи да се само законом може уредити прикупљање, држање, обрада и коришћење података.

Како се оспореним деловима члана 12. став 1. тачка 2), члана 13. и члана 14. став 2. тачка 2) Закона даје могућност обраде података о личности без пристанка лица и у другим случајевима одређеним овим законом или другим прописом донетим у складу са овим законом (члан 12. став 1. тачка 2)), да орган власти обрађује податке без пристанка лица, ако је обрада неопходна ради обављања послова из његове надлежности одређених законом или другим прописом (члан 13.), као и да се подаци могу прикупљати и од другог лица ако је то прописано законом или другим прописом донетим у складу са законом (члан 14. став 2. тачка 2)), то по оцени Суда, следи да наведени чланови Закона у делу "или другим прописом", односно "или другим прописом донетим у складу са законом" нису у сагласности са чланом 42. став 2. и 3. Устава, с обзиром на то да се тим одредбама Закона предвиђа да основ за обраду података о личности може, поред закона, бити и акт ниже правне снаге, односно подзаконски акт. При томе Уставни суд је имао у виду и одредбу члана 8. став 1. тачка 1) Закона, према којој обрада података није дозвољена ако физичко лице није дало пристанак за обраду, односно ако се обрада врши без законског овлашћења, што значи да се обрада података врши искључиво на основу закона, а да су изузеци могући само ако је то неопходно у циљу вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије на начин предвиђен законом, како је то утврђено Уставом. Такође, Уставни суд је поводом одредбе члана 13. Закона имао у виду чињеницу да се речи "или другим прописом" односе на надлежности органа власти, те да поједини послови из надлежности тих органа могу бити одређени не само законом већ и другим прописом (пре свега статутом и другим општим актом аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе), али, по оцени Суда, једино је на основу закона а не на основу "другог прописа" могуће да орган власти, ако је то неопходно ради обављања послова из његове надлежности, одређене законом, обрађује податке без пристанка лица.

Имајући у виду изложено, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42а став 1. тачка 2) и члана 45. тачка 1) Закона о Уставном суду донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 168. став 3. Устава, одредбе члана 12. став 1. тачка 3) у делу који гласи: „или другим прописом донетим у складу са овим законом“, члана 13. у делу који гласи: „или другим прописом“ и члана 14. став 2. тачка 2) у делу који гласи: „или другим прописом донетим у складу са законом“ Закона о заштити података о личности наведеног у изреци престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

ЗА ТАЧНОСТ ОТПРАВКА:

Б. Рагосављевић